

preidealno sestavljen učni načrt; b) po tem načrtu narejene šolske knjige; c) učitelji sami, katere ravno te knjige k pretiravanju zapeljujejo.

Slabi nasledki, iz tega izvirajoči so pa: a) da učenci, šolo zapustivši, vsled bavljenja s preraznimi predmeti, ne znajo niti verskih resnic svojega veroizpovedanja, niti gladko brati in razločno pisati, najmanj pa še računati; b) da se vsled preobilnega pečanja z realijami vzgoja mladine skoro popolnem zanemarja.

Da bi bilo moč vse te nedostatke odpraviti, nasvetuje enkêta pregled učnega načrta osnovnih šol po strokovnjakih in po novem načrtu sestavljene učne knjige.

Tako tedaj nameravajo Čehi in Madjari olajšati pretežno breme svoji deci, koja národa sta toliko srečna, da imata ljudsko šolstvo osnovano čisto na národni podlogi.

Če pa slišimo ta dva národa in tudi Nemce tožiti o preobložitvi šolskih otrok, katerim doní na ušesa v šoli pri vseh predmetih izključljivo mila materinščina, kakšen opravičen glas smemo o tej zadevi povzdigniti še-le mi Slovenci, kojih pomilovanja vredna deca se še vedno, v pravem pomenu besede, trpinči v ljudskih šolah tù z nemščino, tam z italijanščino, zarad česar se morejo drugi res potrebni predmeti zanemarjati in zdravje šolske dece pokvarjati! In kje preostaja za vzgojo kaj časa? Za nas je posebno zanimiva izjava Praške enkête. S kako zares materino skrbjo pazi na otroke prvih dveh šolskih let! Kako je pa pri nas? Čisto nasprotno; kajti ravno otroci spodnjih dveh razredov se morajo (menda za polajšek!) naučiti njim popolnem nerazumljivega nemškega čitanja in pisanja, če ne, jim je pot v višje razrede zaprta!

Zato izrekamo v drugo željo, da bi se v letošnjih velikih počitnicah sklicala deželna učiteljska konferencija za Kranjsko; kajti tudi učni načrt za naše ljudske šole je v marsičem preidealno; kaj dobro bi torej bilo, da bi se priredil za naše razmere in potrebe.

Ženska vzgoja.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

26.

Ali umirili so se tudi naši razburjeni duhovi. Utrujene roke popustile so kepe; sklenilo se je pomirje do družega dné. In vrnili smo se borilci zopet k mirnim pravilom. Toda motiš se zopet, dragi bralec, ako meniš, da smo šli zdaj v hišo, morda leč za peč; motiš se, še enkrat ti rečem. Naše mirno opravilo je bilo, postaviti sneženega moža ali sneženo babo. Ta mož je moral stati pri vsaki hiši, kjer so stanovali otroci. Čim večega, čim popolnišega sneženega moža je naredil kdo, tem bolj čislan je bil; in na tak počislek smo bili ponosni.

Zdaj so sneženi možje užé zeló redki. Bojim se, da bodo čez par let užé prišli v mitologijo. Morda ga bodo čez tisoč let šteli pisatelji užé mej bogove, ter pisali n. pr. o njem: „Sneženi mož, po latinski: „vir sive deus nivalis“, bog zime. Častili so ga po dvoriščih, ter stavljali mu snežene kipe. Darovali so mu oglje, katero so mu vtikali v oči, in korenje, katero so mu vstavljali v ono mesto, kjer imamo mi nos“. — In kdo bode zakrivil to zmoto? Kdo drugi nego naša zdanja mladina! Užé, ko bodemo mi sivi in stari, bodemo pravili o sneženem možu svojim vnukom tako, kakor nam pripovedujejo zdaj stari ljudje o Pasjeglavcih in Rokovnjačih.

Zato otroci, zdramite se! Narejajte zopet pridno sneženega moža, da se čisto ne pozabi njegova podoba! Gorjé vam, ako zakrivate, da nam bodo podtikali pozni zarodi sneženega boga, v katerem ne vemo nič.

Ali veste, ljubi moji otročiči, da zima nareja tudi led? Odpustite mi, da vas vprašam tako preprosto. Toda opravičeno se mi zdi to vprašanje, kajti vi mi sedite dan danes preveč za pečjó. Ali se znate tudi drsati? Drsanje, ljubi moji, je lepa in dobra telesna vaja. Vašim dobrim starišem se vé ni prav všeč ta vaja. Imajo celó prav dobre vzroke, da so zoper drsanje. Pravijo, da se podplatje na črevljih kaj radi obrabijo. Ali tudi temu se lahko pomaga. Navežite si deščice na podplate, in obrabili bódete le deščice. Kakovo dirjanje je bilo nekđaj na drsalnicah! Drsajo se sicer tudi še dan danes nekateri otroci; a v njih drsanji ni nobene metode, nobene razlike. Današnje drsanje je podobno prav hlapčevskemu delu. Kako različno smo se drsali mi! a) Stojé, b) čepé, c) po obeh nogah, d) po eni nogi, e) samoteš, f) po dva na enkrat, g) po pet, po deset, h) držé se za roke, i) za pas, j) za vrat i. t. d.

Tako je bilo po zimi. Ali, ako je zima trajala še tako dolgo, ako nam je nako-pičila še toliko snega, vender morala se je umakniti vzpomladi. Komaj je posijalo prvič vzpomladansko solnce, prišle so na vrsto male kamenite kroglice, tako imenovane „nike“ ali „nize“, „fernikole“ ali „nikole“. Je li to imé slovensko, ali ne, ne vem. Tudi se ni nikdo izmej nas brigał, kje ima ta samostalnik svojo koreniko, toda belili smo si glave mnogokrat, kje vzeti nike, kadar nam jih je zmanjkalo. Prav majhene nike imenovali smo grah.

Dolgo vender ni trpelo to „nikanje“. Čemu tudi? Saj smo imeli dovolj iger. Za tem smo se igrali „za knofe“, potem „za peresa“, in slednjič je prišel tako zvani „ristonz“. Pač dragi bralec, to imé je nemško, toda slovenskega samostalnika za ta pojem nismo poznali. Kar se tiče jezika, nismo bili izurjeni posebno. Po šolah smo se učili obeh jezikov, a nobenega nismo znali posebno. In v našem govorjenji smo rabili oba jezika, če je treba bilo, kar v enem stavku. Ako se nismo mogli naglo domisliti, kako se reče to ali ono slovenski, namestili smo to z nemško besedo. Dobro je moralo biti tudi. Zato si našel tudi v našem jeziku besed, ki so imele slovensko deblo in nemško končnico, in nasprotno. Kako so govorili nekateri izmej nas, o tem čuj ta-le izgled: Nekov moj sošolec je izrekel nekđaj v celi svoji jezikovi nedolžnosti: „Du Papa, der Kužek will aber nicht die Kobilcen fressen“.

Imenovane igre: nikanje, za knofe, za peresa in „ristonz“ igrale so se vzpomladi. Poleti so prišle na vrsto zopet druge igre, ki so trajale do zime. Kar jih še vem, hočem ti jih našteti. Bili smo žogo, lovili slepe miši, skrivali smo korobač, bili smo svinko, bližali smo, dalje igrali smo skrivalnice, „eins, zwei, drei pofošken“, man'co, „mož ali cifra“, i. t. d. Preden smo začeli kako igro, stopili smo v kolobar, in eden je začel šteti: „An-doj, trta-noj, si-vi, kompa-ni, serba-raka, tika-taka, vija-vaja, ven“. — Tisti, kateri je bil zaznamvan z besedo „ven“, izstopil je iz kolobara, in drugi so bili zopet šteti, tako da je slednjič ostal eden, ki ni bil „ven“, in ta je moral prvi nas loviti, ali je moral biti prvi „slepa miš“ ali kaj enakega.

Kdo je iznašel ta „an-doj, trta-noj“, tega ne vem, dragi bralec. Užé v mojih mladih letih ga ni poznal nobeden. Prav duhovit človek menda ni bil.

Spisje v ljudski šoli.

(V. Burnik.)

Najiminitnejši, a tudi naj težji učni predmet v ljudski šoli je jezikov nauk. Vsi drugi predmeti so jezikovemu nauku podredjeni; vsi se naslanjajo nanj, ž njim so v najtesnejši zvezi. Ljudski učitelj se zaradi tega tudi pri pouku drugih učnih predmetov